

há léta velmi zemdlena, nebo pohubena. Sbírkami mezi dobrodějnými občany, mnohdy ale obtížnými, nelze vždy bídě řádně přispěti. Vydatnějších a stálejších prostředků zde třeba jest, aby neštěstím sevržení občané rychle z bídě vybředli. *Pojišťovny domácí proti zuřivým živlům, proti pádu dobytka*, jistě by našemu blahobytu silně prospěly, a mnoho starostí a žalu by nám odejmuly. Takových ústavů mělo by u nás hodně mnoho zakládáno býti, aby dobra na všech končinách národa přibývalo.

Kdy se my sami o sebe starati nebudeme, naši odpůrcové nám pomahati nebudou. Kdo se sám opouští, ten bývá ode všech opuštěn, a stává se největším bídákem na světě.

Jenom svorně a společně přemůžem svízel konečně.

§ 2. ZAKLÁDEJME OKRESNÉ NEBO KRAJSKÉ VŠEOBECNÉ ASSEKURACE.

Z mnoha ruk větší pomoc.

Velice bychom blahobytu svému a národnímu prospěli, kdybychom buď *okresné* nebo *krajské všeobecné pojišťovny* (assekurace) proti škodlivým živlům, proti pádu dobytka, zakládati sobě nelenovali. Slovo *všeobecná* pojišťovna dvojí pojem v sobě má, a sice:

a) myšleno zde na pojištěnost proti škodlivým živlům, proti ohni, povodni, vichru, krupobití, a proti pádu dobytka; pak

b) aby všichni občané vůbec k assekuraci domácí se přidali, a všeobecnou ji v kraji svém učinili.

A co bychom ze všeobecné domácí assekurace měli?

a) Všelíké kapitalky, které doma sami výborně potřebovati můžeme, neposílali bychom za hranice, kde nimi svůj průmysl zvelebují a pak svými výrobky z nás kořistějí. Z oučtův oznámených víme, že assekurace, jež rakouské národy svými agenty k poplatkům podněcují, asi 11 millionů zl. r. měny v roce 1862 přijaly, toliko 8 millionů zl. vydaly. Spolkům assekuračním za hranicemi se teda výborně daří. Tož se opět dobře potvrzuje, že Slovan si hledí práce a Němec výdělku i kapitalu.

b) Majíce více peněžité síly doma, lépe bychom půdu své vlasti zužitkovali, svoje krajiny zúrodnili, více plodin v našich dílnách spracovali, čím bychom plodivost naší vlasti množice na majetnosti získali, nouze by ubývalo, poněvadž by se práce a obživa u nás rozmnožily. A to je hodný kus blahobytu, kdy chudým, pracovitým lidem hezkého výdělku a stálé obživy poskytovati můžeme. Že u nás mnoho práce je v zásobě, každý rozumný dosvědčí, kdo se po našich vlastech řádně rozhlíží.

c) Máme mokřin, rašelinových luk s kyselou, řídkou a špatnou trávou, jež třeba trativody (trubami podzemními), příkopy z mokra dobývati, jalového drnu zbaviti, dobrým opět podkládati a

užitečnými travinami poseti, protékajícími prameny, nádržkami svlážeti, hnojovkou, která nám po návsích do světa vytéká, polejvati, aby dobrá tráva hojně na nich rostla.

d) Máme všelikých prázdných občin, suchoparů, strání, močálův, výmolův, tůní, strží, podemletých břehů, bažin, ježto zimnice plodíce, naši vlast nešvařejí, jež bychom také užítkovati měli, poněvadž krásné slunce na ně svítí, vzduch tlačí a nebeská voda prší.

e) Třeba nám u cest na pokraji polí, po břehách potokův a řek, aby je voda netrhala, buď ovocné, buď jiné užitečné stromstvo, křoví sázeti, které by nám krajinu ozdobovalo, před úpalem chránilo, vlahu k rosám třeba zachovalo, větry ve prudkém proudu mírnilo, blesky svádělo, ptactvo, co výborný prostředek proti housenkám a jinému škodlivému hmyzu, lákalo.

f) Lesy nám silně kácejí a drva do ciziny zavážejí; naše hory stromstva pěkného zbaveny, oholeny, budou úrodné roviny prudkými přívaly, ručejemi pustošiti a v jalový suchopar obracetí; naše řemeslnictvo pozbude pěkného drva ku svým výrobkům, když o to postaráno nebude, aby krajiny a hory naše opět jiným stromstvem ozdobeny byly. Velké mýtění lesův, zrušení rybníkův velmi nám již rosu a vlahu ztenčilo, a píci v jakosti zhubenilo. To také jedna příčina, proč krávy za našeho věku méně mléka i tuku dávají.

g) Máme prapole svíravky, jílovinu, mazlavé tučné země, které písku a jiných drolin potřebují, aby svíravost a lepkavost ztrácely.

h) Máme písčiny, spraše, ještě svíraviny, jilu, a mazu potřebují, aby sípkost ztrácely plodivostí nabývajíce.

i) Po velkých řekách máme lidnatá města, která bohužel hnůj a hnojovku v kanálech do řek pouštějí, haldami směti okolinu svou šeredějí. To vše průmyslně spotřebované a upravené, okolině by výborně posloužilo, plodivost země pomnožilo, a zdravotí napomahalo.

My jsme dosud svou vlast v pozemský ráj neobrátili a rolnictví až na vrcholy hor nedonutili.

k) Naše orba, lukarství, štěparství, lesnictví, třebaže řádných hájníkův (obhájcův), aby nerozum malých a velkých dětí, škůdnický zlomysl, pošetilá závišť, blbá msta nekazily věci, ježto k obecnému dobru náležejí. Kdož neví, že bídnými lidmi kažený hospodáře kormoutějí, u zvelebování živnosti ho zarážejí?

Ale ke všemu tomu je třeba lidí hodných, pracovitých! — Aby ale rádi pracovali, jen slušné odměny je povzbudějí, teda konečná síla i páka všeho toho jsou *peníze a kapitály*. Orba a pro orbu pracující řemesla potřebují hojných a laciných kapitalův, aby nebylo třeba daleko široko jich útratně hledat, a velikými úroky přeplácet.

l) My ale kapitalky z obcí, z okresův svých posíláme za hranice, do velkých měst, našemu

národu nepřejných, kde centralisace chýtrých od-
půrcův našich miliony nahrnujíc, velké závody
(fabriky) po našich vlastech seřizuje, z nichžto
nám odnárodnění a jiný svízel hrozí. My pak tu-
zemci ve svízelu se potácíme, nemohouce nikde
laciného kapitalu dostat, abychom opravami plo-
divost země množili a sami také závody všeliké
zakládali. Co platen rozum, umění, zkušenost, když
peněz není, aby něco podniknuto býti mohlo?

Není hůře, jako když nouza i hoře.

Mnoho činí láska, ale mnohem více peníze.

Pouhými myšlenkami, nemajíce páku, hory nepřevalíme.

Nesmělé srdce horší než zloděj.

Poznam. Jak známo, v Sasku, Prusku a v Německu
vůbec mají laciného kapitalu dost a dost,
tamní průmyslníci laciněji a obratněji pracu-
jou, majíce národních škol a ústavů, jejich
výrobky jsou pěkné a lacinější našich. Naši
průmyslníci těžko a draho kapitálu u nás
seženou, dráž teda vyrábějí, lid pro germa-
nisací není národními školami uschopněn, cen-
tralisace nám kapitálu odloudila, jak můžeme
z naší strany konkurovati? — Zollverein to
nalepší!! —

m) Proto nám nutno proti soustředění, hroma-
dění kapitalu na tom neb onom místě vhodnou
a blahodějnou decentralisací (odstředováním)
jednou řádně vykročovati, chceme-li, aby na všech
končinách našich vlastí blahobytu přibývalo a
psoty ubývalo. Nebo co je centralisace v podstatě

své? — Věru nic jiného, než-li že všechno ze všech končin proti přirozeným právům hřešíc ubírá a na jedno místo bezprávně shrnuje, kam to ne-náleží. Místa centralisace nesmírně bohatnou a krajiny pak náramně chudnou. Hlavní města, jež odpůrcové naši si osedlali, vším oplývají, a národ po krajinách vzdálených nouzi a bídu tře. Pročež zakládajíce pojistovny všeho druhu proti neštěstí a pohromám po svých okresích a krajích, výborně svému blahobytu prospějeme a proti centralisaci (soustředění) kapitalu vykročíme.

Nesmělé srdce horší než zloděj.

§ 3. PROSPĚCH DOMÁCÍCH ASSEKURAC.

Proti pravdě rozumu nestává.

Přísloví.

Proto pilně o to dbejme, abychom lepší finanční rozum v národním hospodárstvu okazovali, než-li se dosud dělo, jinako schudneme, svoje odpůrce proti sobě podporujouce. Kdybych měl tisícero ust, všemi bych Čechoslovany silně k tomu zbuzoval, aby zakládali buď

a) *okresné*, aneb ještě lépe

b) *krajské pojistovny* proti všelikým nehodám a pohromám, jimiž občané o své nevině do chudoby a nouze klesají.

Čeho tím docílíme a co z toho nám vykvěte? — No *rychlou, a vzájemnou pomoc; věčší*